

„Pärplast” din Sighetu Marmației (Str. Avram Iancu 20), figurează ca un obiectiv de patrimoniu tehnic în LMI (MM-II-m-B-04706 – folosit la parter pentru spații comerciale și birouri).

1.6.5. Fabrici pentru alte categorii de produse din lemn

În perioada interbelică s-a înregistrat o nevoie crescândă de câteva produse, comandate în special pentru nevoile armatei, și anume: **calapoade**, **șanuri** și **tocuri de lemn**, respectiv **schiori** pentru unitățile de vânători de munte.

Firma bucureșteană „Șușnea D. R. Aurel”, cu tradiție în acest domeniu, fiind întemeiată în anul 1906, a înregistrat în anul 1944 o producție de 66.790 de calapoade, 47.960 de șanuri și 37.750 de tocuri, care însă n-a putut concura cu „Fabrica Lugojeană de calapoade S.A. din Lugoj”; dotată cu mașini mai puternice, reușind să producă, în anul 1944, 112.000 de șanuri și calapoade, sau cu firma lui Stiazny Iosif din Arad, care s-a specializat în acest produs încă din anul 1899, ajungând să producă, în anul 1944, 320.000 de duzini tocuri de lemn și 302.500 de perechi calapoade și șanuri. La Caransebeș a funcționat fabrica de calapoade „Stadtmüller F. és Társa – Cipökaptafagyár”, a cărei înfățișare o cunoaștem din antetul unei scrisori din anul 1911 (Fig. 137).

Tot la Caransebeș a mai funcționat o fabrică specializată pentru producerea unor unelte din lemn pentru fabricile de bere. Fabrica Frații Adler („Brüder Adler”) exporta în special **lopeți de „mălțărit”** (Malzschaufeln) (Fig. 138).

Cea mai mare fabrică de schiori din România anilor 1940 se numea „Industriile Unite Serdaru” din Șendreni (jud. Iași), având o producție de 5.000 de perechi de schiori pe an.

Fig. 137. Caransebeș. Fabrica de calapoade „Stadtmüller F. és Társa”, în jurul anului 1910

Fig. 138. Caransebeș. *Lopeți de „mălțărit”, produse la fabrica „Frații Adler”, în jurul anului 1910*

O ramură a industriei lemnului, unde procesul de mecanizare s-a petrecut foarte lent și cu investiții restrânse pentru achiziționarea unor mijloace tehnice mai moderne, a fost cea destinată producției vehiculelor puse în mișcare cu tracțiune animală: **căruțe, trăsurii și sănii**. În anul 1944 mai existau ateliere-fabrici care încă nu foloseau mașini de forță (ex. firma Wendel Carol și fiii, din Sibiu).

Trăsuri de lux (calești) de diferite tipuri, închise și decapotabile, cu patru roți sau tip „șaretă” s-au produs în serii mai mari începând cu sfârșitul secolului al XIX-lea în fabrica lui M. Ludwig din Timișoara (Fig. 139 a) și la firma F. & C. Holzträger din Bistrița. În cartea de modele a acestui atelier din anul 1900 figurau 29 de tipuri de trăsurii și un model de sanie, între care un mare sortiment de trăsurii de vânătoare cu două și patru locuri (Fig. 139 b).

La fabrici mai importante, în care se lucra cu mașini mai moderne, cum a fost „Traian Soc. pentru industrie de lemne” din București, se atingea o producție de

Fig. 139. a) *Atelierul de trăsurii Ludwig din Timișoara în anul 1904*

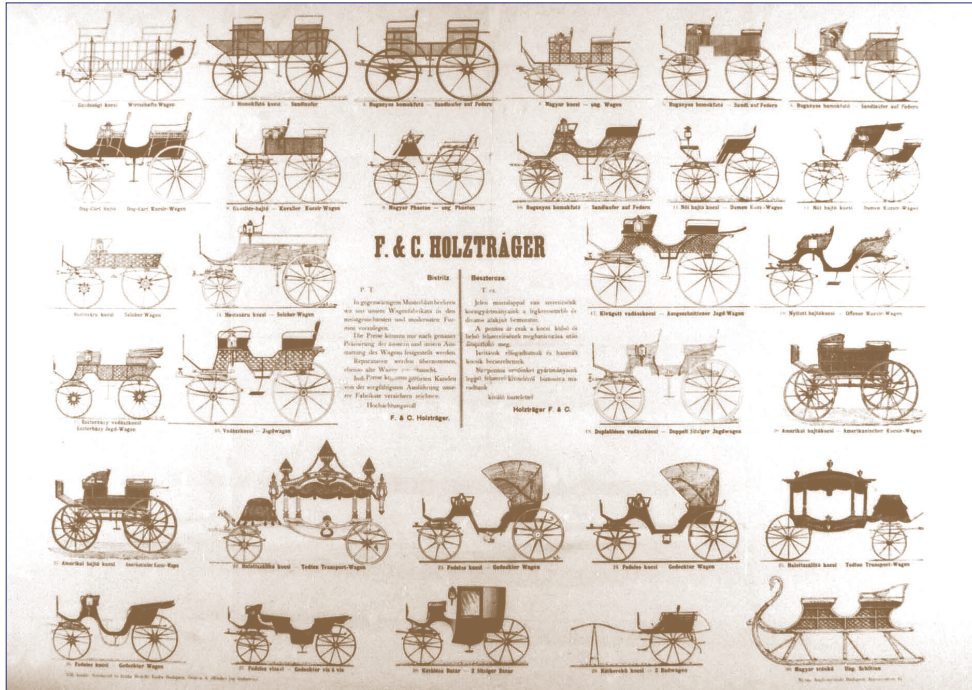

Fig. 139. b) Reclama cu produsele fabricate de firma Holzträger (Bistrița)

Fig. 140. Moșna (jud. Sibiu). Atelier de fabricat care și căruțe, în jurul anului 1915;

Fig. 141. Secuime. *Atelier de strunjit în lemn*, în jurul anului 1905

până la 500 de căruțe (de diferite tipuri), volum depășit numai de „Industria lemnului din Codlea” (menționată deja), cu 750 de bucăți de diferite tipuri de căruțe.

Întreprinderea arhitectului Dinu Antonescu construită în anul 1910 a fost specializată în confecționarea săniilor din lemn, atingând o producție anuală de 300 de bucăți. Cererea fiind mai mică pe piața internă, ea a putut fi acoperită pe plan local cu săniile executate de regulă de meșteri rotari în ateliere mai mici sau în mici înfrățiri, de ex. la Moșna (jud. Sibiu) (Fig. 140). Astfel de ateliere se cunosc și în Secuime (Fig. 141) și pretutindeni.

Ateliere de dogari (cu gospodăria aparținătoare) se pot vedea la Muzeul Astra din Tomuțești (jud. Alba) sau Nereju (jud. Vâlcea).

Alte ramuri industriale pentru prelucrarea lemnului au fost destinate fabricării de **rulouri**, **mosoare**, **rechizite școlare**, **nivele de lemn** ș. a. Una dintre cele mai productive fabrici de mosoare din România era cea care a funcționat între anii 1931-1947 la Zăvoi (jud. Caraș-Severin), al cărei proprietar a fost Guidi Giuseppe. Cea mai importantă fabrică de creioane a fost „KOH-I-NOOR L. & C. Hardmuth. Societate Anonimă – Sibiu”, înființată în anul 1927, care, în anul 1944, fabrica 218 t de creioane și 32 t de tocuri de scris cu peniță, în timp ce la întreprinderea „Ancora M. Truetsch” din Râșnov se produceau anual 25 t de rechizite școlare și 30 t de jucării din lemn.